

โครงการวิจัย

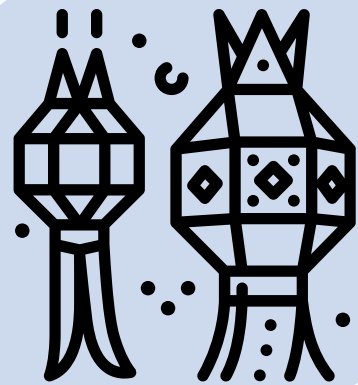
ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง กลวิธีการตั้งชื่ออาหารไทใหญ่ : ภาพสะท้อนอาหารของ
ชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณิดา ชันธพัทธ์
คณะศิลปศาสตร์

กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

แบบเสนอโครงการวิจัย (Research Project)

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ประจำปีงบประมาณ 2565

สถานภาพของข้อเสนอการวิจัย

โครงการวิจัยเดี่ยวระยะเวลา 1 ปี

รายละเอียดแบบเสนอโครงการวิจัย

ส่วน ก สำคัญของแผนงานวิจัย (Research Project)

1. ชื่อโครงการวิจัย(ภาษาไทย / ภาษาอังกฤษ)

กลวิธีการตั้งชื่ออาหารไทใหญ่ : ภาพสะท้อนวัฒนธรรมอาหารของชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่

Title Tactics for Names of Shan Food: The Reflection of Shan Food Culture in Chiang Mai

2. หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบงานวิจัยและที่อยู่ พร้อมทั้งชื่อหน่วยงานและลักษณะของการ

ร่วมงานวิจัยกับหน่วยงานอื่น (ถ้ามี) (หน่วยงานหลัก คือ หน่วยงานในคณะ ฯ เท่านั้น)

กลุ่มวิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อำเภอสันทราย
จังหวัดเชียงใหม่ 50290

3. ชื่อนักวิจัยและคณะผู้วิจัย (ถ้ามี) และสัดส่วนที่ทำงานวิจัย (%)

นางสาวพรณิดา ชันธพัทธ์ สัดส่วนที่ทำงานวิจัย 100 %

4. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยพื้นฐาน

5. สาขาวิชาการหลักและกลุ่มวิชาการที่ทำการวิจัย

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ และไวยากรณ์

6. คำสำคัญ (Keywords) ของโครงการวิจัย และความหมาย

6.1 ไทใหญ่ หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มหนึ่งที่มีมากในรัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ พวกเขาเรียกตนเองว่า คนไต ส่วนคำว่า "ไทใหญ่" เป็นคำที่คนไทยในประเทศไทยใช้เรียกกัน แต่สำหรับคนต่างชาตินั้นจะเรียกว่า ชาน หรือ ฉาน ตามแบบภาษาพม่า ชาวไทใหญ่เหล่านี้บางส่วนได้เคลื่อนย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดต่าง ๆ ของไทย โดยเฉพาะในเขตจังหวัดทางภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เป็นต้น ซึ่งบางคนก็ได้สัญชาติไทยในที่สุด

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้จะใช้คำว่า "ไท" ในการเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ไทนอกประเทศไทย ซึ่งเป็นไปตามคำอธิบายของจิตร ภูมิศักดิ์ (2544, 3) ที่กล่าวว่า "ทั้งนี้ ก็เพื่อแยกให้เป็นที่แจ่มชัดว่ามีได้หมายถึงคนไทยที่มีสัญชาติไทยอย่างในประเทศไทยของเรา หากหมายถึงประชาชนที่มีเชื้อสายดั้งเดิมสืบมาจากชนเผ่าไทหรือไต ซึ่งเป็นชนเผ่าหนึ่งที่กระจายกันอยู่ในดินแดนของประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ เช่น ในอินเดีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เป็นต้น"

6.2 อาหาร หมายถึง ของกิน ซึ่งอาหารนี้จำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ อาหารคาว อาหารว่าง และอาหารหวาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

อาหารคาว คือ อาหารที่ประกอบด้วยรสทฤรส เช่น เค็ม หวาน เปรี้ยว เผ็ด เป็นต้น เป็นอาหารรับประทานประจำวัน

อาหารว่าง คือ อาหารระหว่างมื้อเป็นอาหารรับประทานเล่นที่มีปริมาณอาหารน้อยกว่าอาหารประจำมื้อ อาจเป็นอาหารน้ำหรืออาหารแห้งมีทั้งคาวและหวาน

อาหารหวาน คือ อาหารที่ทำมาจากแป้ง โดยมีน้ำตาลและกะทิเป็นส่วนผสมเพื่อได้รสชาติหวาน

6.3 วัฒนธรรมอาหาร หมายถึง ธรรมเนียม ประเพณี และวิธีการต่าง ๆ ที่คนในกลุ่มชนหนึ่งยึดถือปฏิบัติกันมาในเรื่องเกี่ยวกับอาหาร ตั้งแต่การกำหนดว่าสิ่งใดที่จะนำมาเป็นส่วนประกอบของอาหาร วิธีการปรุง วิธีการกิน ตลอดจนข้อปฏิบัติและความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการกินของผู้คนในสังคมนั้น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นวัฒนธรรมด้านอาหารของแต่ละกลุ่มชนหรือท้องถิ่น

7. ความสำคัญ และที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย และการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

“ไทใหญ่” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งของชนชาติไท และมีถิ่นฐานกระจายอยู่ในภูมิภาคแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชาวไทใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่มากที่สุดในรัฐฉานทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ชาวไทใหญ่เรียกตนเองว่า คนไต ส่วนคำว่า “ไทใหญ่” เป็นคำที่คนไทยในประเทศไทยใช้เรียกกัน แต่สำหรับคนต่างชาตินั้นจะเรียกว่า ชาน หรือ ฉาน ตามแบบภาษาพม่า

ชาวไทใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่า และหนึ่งในภูมิปัญญาที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมนั้นก็คือ ภูมิปัญญาทางด้านการทำอาหารซึ่งโดยมากจะเน้นวัตถุดิบจากธรรมชาติที่มีคุณค่าทางโภชนาการ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันด้วยความเจริญทางเทคโนโลยีและความทันสมัยจากกระบวนการผลิตอาหารที่ทำให้เกิดอาหารแปรรูปและอาหารสำเร็จรูปต่าง ๆ มากมาย ได้ทำให้อาหารพื้นบ้านของชาวไทใหญ่ได้ค่อย ๆ เลือนหายไปพร้อมกับคนรุ่นเก่าที่ล่วงลับไป ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการวิจัยครั้งนี้ที่คณะผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะมีการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับชื่ออาหารของชาวไทใหญ่ โดยการศึกษาถึงกลวิธีการตั้งชื่ออาหาร และศึกษาถึงความหมายของชื่ออาหารแต่ละประเภท ซึ่งจะทำให้เห็นถึงมโนทัศน์และวัฒนธรรมอาหารของชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้แล้ว การวิจัยนี้ก็ยังเป็นการรวบรวมชื่ออาหารคาวและอาหารหวานของชาวไทใหญ่ไว้เพื่อให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแก่คนรุ่นหลัง อันจะสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาทางการปรุงอาหารของบรรพชนชาวไทใหญ่ที่มีสืบทอดต่อกันมา

ทั้งนี้ ผลศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยเชื่อว่า นอกจากจะได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีการตั้งชื่ออาหารและความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการตั้งชื่ออาหารของชาวไทใหญ่แล้ว ก็ยังทำให้ได้รับองค์ความรู้ทางความหมายของชื่ออาหารที่เชื่อมโยงกับมโนทัศน์และวิถีวัฒนธรรมการกินของชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้แล้ว ก็จะเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภูมิปัญญาทางด้านอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทยต่อไป

8. วัตถุประสงค์หลักของโครงการวิจัย

- 8.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตั้งชื่ออาหารของชาวไทใหญ่
- 8.2 เพื่อศึกษาความหมายชื่ออาหารของชาวไทใหญ่
- 8.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ทางชื่ออาหารกับวัฒนธรรมอาหารของชาวไทใหญ่

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และหน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 9.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการตั้งชื่ออาหารของชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่
- 9.2 ได้ข้อมูลองค์ความรู้ทางความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการตั้งชื่ออาหาร รวมถึงความหมายของชื่ออาหารที่เชื่อมโยงกับมโนทัศน์ของชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่
- 9.3 ได้ข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางชื่ออาหารกับวิถีวัฒนธรรมอาหารของชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่
- 9.4 เป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภูมิปัญญาทางด้านอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย รวมถึงบูรณาการศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมต่อไป

10. ทฤษฎี สมมติฐานหรือกรอบแนวความคิด (Conceptual Framework) ของโครงการวิจัย

10.1 แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ใช้แนวคิดในการวิจัย 2 แนวคิด ได้แก่ 1. แนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน (ศึกษาพฤติกรรมการสร้างคำและความหมายคำ) และ 2. แนวคิดมานุษยวิทยาวัฒนธรรม (มนุษย์กับอาหาร)

10.1.1 แนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน (ศึกษาพฤติกรรมการสร้างคำและความหมายคำ) ได้มีนักภาษาศาสตร์อธิบายไว้ ดังนี้

Lakoff (อ้างถึงใน จิง ลู, 2553, หน้า 8) กล่าวว่าทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานมีสมมติฐานว่า ภาษาเป็นสิ่งที่สะท้อนการเรียนรู้ และโลกทัศน์ของมนุษย์ การเรียนรู้และการทำความเข้าใจภาษามีความสัมพันธ์กันกับประสบการณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ ประสบการณ์ของมนุษย์นี้ได้รับรู้จากประสบการณ์ทางร่างกาย ทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทางอารมณ์ความรู้สึก และทางสังคม เป็นต้น ดังนั้น การศึกษาความหมายของภาษาจึงต้องมีการศึกษาประสบการณ์เข้ามาสัมพันธ์กันด้วย และต้องพิจารณาองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1. ความคิดขั้นพื้นฐาน (Basic-Level) เป็นความคิดที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ของมนุษย์จะถูกกำหนดโครงสร้าง